

PROJECTE D'INNOVACIÓ PEDAGÒGICA

Freta (Mataró)

Títol

El desplegament del treball per projectes a Freta Mataró

Descripció

Aquest projecte consisteix en l'experiència que ha desenvolupat l'escola Freta de Mataró, a l'hora de desplegar la metodologia del treball per projectes a l'ESO. Es tracta d'una transformació integral del projecte educatiu del centre, que al llarg de 5 anys ha planificat i introduït el treball per projectes globalitzats i/o d'àmbit en tots els cursos d'ESO. Així, el projecte recull com s'ha realitzat aquesta transformació, a partir de diferents processos formatius del professorat en el centre, del disseny i implementació dels projectes i de l'avaluació del procés. Això ha permès que actualment el centre estigui desenvolupant la meitat del currículum a partir del treball per projectes a 1r i 2n d'ESO, un 35% a 3r d'ESO i un 20% a 4t d'ESO. A banda de la transformació organitzativa i metodològica, el projecte també ha permès establir una cultura més inclusiva i més centrada en els aprenentatges competencials i significatius de l'alumnat, així com altres aspectes alineats amb el currículum actual com l'avaluació formativa i formadora, el disseny universal d'aprenentatge (DUA), i el desenvolupament i avaluació de les competències transversals.

Objectius

L'objectiu general d'aquest projecte d'innovació és el de **millorar l'aprenentatge de tot l'alumnat en un context d'escola inclusiva, afavorint la igualtat d'oportunitats i l'excel·lència educativa**.

Aquest objectiu general es concreta en els objectius específics següents:

- Crear contextos d'aprenentatge més significatius i autèntics per a l'alumnat, tot potenciant un enfocament competencial i globalitzat.
- Fomentar el desenvolupament de les competències bàsiques, incidint especialment en aquelles que impliquen habilitats cognitives superiors (autoregulació, recerca, pensament crític, avaluació, creativitat...) o personals i socials (treball en equip, iniciativa, autonomia...).
- Fomentar polítiques i pràctiques educatives més inclusives, tot reduint les barreres per a l'aprenentatge i la participació de tot l'alumnat.

Àmbits curriculars, àrees i/o matèries

1r i 2n d'ESO	3r d'ESO	4t d'ESO
---------------	----------	----------

Àmbit Social	Àmbit Artístic	Àmbit Lingüístic
Àmbit Científicotecnològic	Àmbit Social	Àmbit de Cultura i valors
Àmbit Lingüístic	Àmbit Lingüístic	Àmbit Social
Àmbit Artístic	Àmbit Científicotecnològic	Competències transversals
Àmbit de Cultura i valors	Àmbit de Cultura i valors	
Competències transversals	Competències transversals	

En tots els projectes es desenvolupen competències transversals relacionades amb el treball en equip, la iniciativa i l'autonomia personals, l'autoregulació, el judici avaluatiu, l'ús d'eines digitals, etc., així com també la cerca i la gestió de la informació, el pensament crític o la comunicació del coneixement (tant oral com escrit).

A continuació es descriuen les competències més implicades en cada curs.

1r i 2n d'ESO

En els projectes de primer i segon d'ESO es tracten especialment les competències de cerca i tractament d'informació tant de l'àmbit social com del científicotecnològic.

Tanmateix, es consideren especialment les competències que fan referència a la interpretació i el raonament dels fenòmens de la naturalesa tot aplicant, sempre que s'escau, el disseny i l'ús d'artefactes i models científics creats pels alumnes mateixos. Pel que fa a l'àmbit social, el treball amb l'alumnat permet la interpretació dels processos històrics a partir de l'anàlisi de fonts primàries i secundàries. Tot plegat, ens ajuda a promoure d'una mirada més crítica entre l'alumnat respecte dels problemes de la societat actual, especialment des de l'òptica del desenvolupament sostenible.

3r d'ESO

En els projectes de l'àmbit científicotecnològic de 3r d'ESO es treballa la formulació de preguntes i hipòtesis que porten al desenvolupament de les competències de cerca i contrast d'informació i d'experimentació i ús del mètode científic. En aquest curs, tots els aprenentatges estan contextualitzats amb sabers propis de l'àmbit de la salut.

Tanmateix, s'aprofita per iniciar l'alumnat d'una manera significativa i situada en els aprenentatges del llenguatge científic específic de la química i la física.

Pel que fa al projecte de l'àmbit cultural-artístic que es desenvolupa també en el tercer curs, s'emfatitza el treball de la competència de disseny de productes audiovisuals en resposta a una necessitat comunicativa i expressiva determinada, tot afavorint la diversitat social i cultural del nostre entorn. També es potencia el plurilingüisme, la competència comunicativa (tant escrita com oral) en diverses llengües (català, castellà i anglès), el pensament i la reflexió crítiques, l'autonomia, la iniciativa i la creativitat, el treball en equip i el compromís i la responsabilitat amb les funcions i rols assignats, o les habilitats socials, entre d'altres. Per més detall, veure la [memòria del projecte](#).

4t d'ESO

A 4t d'ESO es treballen sobretot les competències de l'àmbit lingüístic: potenciar, d'una banda, la comprensió i l'anàlisi i, de l'altra, la producció de textos tant orals com escrits, amb adequació, coherència, cohesió, correcció i edició; també, fer recerca, selecció i contrast de la informació de diferents fonts de manera progressivament autònoma, avaluant-ne la fiabilitat; saber integrar-la i transformar-la en coneixement. Finalment, propiciar el diàleg per a la resolució de conflictes i la igualtat de drets de totes les persones

utilitzant un llenguatge no discriminatori.

Eixos de la innovació pedagògica

Eix 1: Organització i Gestió de centre

Eix 2: Metodologies innovadores

Millora i transformació en el centre

Partint de l'anàlisi dels objectius i els indicadors plantejats, arribem a la conclusió que:

- S'ha desplegat el treball per projectes a tota l'etapa de l'ESO, a partir de propostes pròpies de centre dissenyades pel professorat de les quals se n'han elaborat les programacions corresponents. El canvi de currículum iniciat el curs 22-23 planteja el repte d'acabar d'adaptar les programacions a la nova normativa, però ens reforça en la idea que la nostra proposta s'ajusta als principis pedagògics i metodològics plantejats a la LEC i al nou Decret Curricular.
- El desplegament del treball per projectes ha suposat una revisió del PEC, que actualment es troba en procés de redacció per tal d'introduir-hi totes les innovacions adoptades així com per adaptar-lo al nou Decret Curricular. Entre aquestes millores destaquen els criteris d'agrupació de l'alumnat (en grups heterogenis), la concreció curricular a través del treball per projectes al centre, els consensos en l'avaluació (afavorint processos i activitats d'avaluació formativa), els consensos en matèria d'atenció a la diversitat i escola inclusiva (situant el DUA com a model), els consensos a l'hora de treballar i avaluar de forma col·legiada les competències transversals i els criteris per a la confecció horària del professorat (tot afavorint que el tutor d'aula tingui una incidència notòria en el seu grup, especialment a través del treball per projectes i així afavorir la personalització i el seguiment de l'alumnat), entre d'altres.
- Quant a l'assoliment de les competències, constatem a través dels resultats interns i externs que el treball per projectes no perjudica l'assoliment de les competències de caràcter més instrumental (comunicativa, matemàtica, científica), però en canvi sí que afavoreix el desenvolupament de les competències toves tals com el treball en equip, l'autonomia, la iniciativa, la creativitat o el pensament crític, entre d'altres. Aquesta millora es pot observar en la creativitat a l'hora de desenvolupar els productes finals, en les reflexions dels diaris o portafolis, en el desenvolupament del treball en equip i les coavaluacions del grup de treball i, en general, en la forma com el grup classe i els equips de treball s'autogestionen les tasques. També el resultat del grup de discussió realitzat amb l'alumnat permet observar que ells mateixos destaquen aquestes competències com els aprenentatges més significatius desenvolupats al llarg de l'ESO a través del treball per projectes, especialment pel que fa a les competències relacionades amb el treball en equip.
- Hem anat transitant d'una avaluació sumativa o qualificadora a una avaluació formativa o formadora, centrada en la millora de l'aprenentatge. Les diferents activitats de reflexió metacognitiva i d'autoavaluació afavoreixen un seguiment més personalitzat de l'alumnat a l'hora que en fomenten el desenvolupament de l'autoregulació del procés d'aprenentatge. Així mateix, aquestes activitats es poden pensar també com una estratègia d'atenció a la diversitat, ja que permeten ajustar les seves expectatives i objectius així com desenvolupar habilitats cognitives

superiors en aquell alumnat amb ritmes i estratègies d'aprenentatge més avançades.

- S'observa, per part del professorat, una mancança a l'hora d'estructurar els aprenentatges (no per falta d'aprenentatges, sinó per falta d'organització o ordre d'aquests aprenentatges). En aquest sentit, pensem que cal potenciar l'ús de bastides de suport així com dels diaris i dels portafolis (de forma guiada, sobretot a l'inici) perquè l'alumnat tingui eines per estructurar i donar un sentit lògic als aprenentatges assolits. Actualment hem anat introduint aquestes millores, especialment pel que fa al portafoli de 3r i 4t d'ESO.
- S'ha millorat el nivell d'inclusió en el centre. Actualment, tots els criteris d'organització dels grups classe es fan respectant els principis d'equitat i d'inclusió educatives, fomentant així agrupaments heterogenis. En aquesta línia, s'han anat introduint suports universals, basats en el DUA, per disminuir les barreres per a l'aprenentatge i la participació de tot l'alumnat, especialment en el treball per projectes, a través de diverses formacions en centre. Això ha donat com a resultat una percepció més inclusiva sobre la cultura, les polítiques i les pràctiques desenvolupades en el centre per part del professorat. En aquest sentit, destaca el fet que actualment el professorat del centre percep que es desenvolupen pràctiques més inclusives que permeten fer accessible l'aprenentatge i la participació de tot l'alumnat, a partir de la mobilització de diversos recursos com la codocència, la col·laboració entre docents i entre l'alumnat, un sentit més ampli de la diferència, la introducció de processos d'avaluació formativa, etc.

Consolidació i transferibilitat del projecte

Actualment el treball per projectes globalitzats o d'àmbit en el centre es troba consolidat; el seu desplegament s'ha fet a la totalitat de cursos d'ESO, incidint en més d'un 45% en el cas de 1r i 2n d'ESO, en un 40% en el cas de 3r d'ESO i en un 20% a 4t d'ESO. S'ha convertit en una pràctica assentada en la qual hi ha participat la totalitat del claustre d'ESO.

Així es constata en la documentació de centre, tal i com s'especifica a continuació:

El projecte de direcció vigent (2020-2024) inclou l'objectiu específic "Consolidar el treball per projectes i l'enfocament competencial a l'ESO", vinculat a l'objectiu general "Millorar el rendiment acadèmic de l'alumnat".

S'han inclòs els resultats del desplegament de la innovació a la nova redacció del PEC, especialment en els punts següents:

- Distribució de les hores de les matèries curriculars i agrupació en treball per projectes (veure imatges 1 i 2).
- Inclusió dels criteris i consensos metodològics pel treball per projectes (codocència, DUA...).
- Inclusió dels criteris i consensos d'avaluació.
- Mesures d'atenció a la diversitat.

S'han elaborat les programacions didàctiques dels projectes de 1r, 2n i 3r d'ESO (actualment en revisió a causa del canvi de currículum) i s'està redactant la programació del projecte de 4t adaptada ja a la nova normativa.

Les diferents programacions generals anuals i les respectives memòries del període en què s'ha desplegat aquesta innovació inclouen objectius i valoracions/avaluacions

relacionades amb el desplegament del treball per projectes al centre, la millora dels aprenentatges i l'enfocament competencial i la inclusió educativa.

Aquesta experiència és transferible a qualsevol centre escolar de característiques similars al nostre. De fet, actualment l'organització curricular i metodològica de la nostra escola encaixa amb els principis recollits a la LEC i al nou decret curricular publicat recentment, la qual cosa fa que pugui servir de model per a desplegar un procés de transformació similar que permeti adaptar-se a aquest nou context. El plantejament organitzatiu i metodològic que es presenta en aquest projecte també es troba alineat amb els principis de l'escola inclusiva plantejats en el Decret d'escola inclusiva.

En finalitzar cada curs escolar, s'han comunicat al Consell Escolar els resultats de les valoracions sobre el desplegament d'aquesta innovació, a partir de les diferents avaluacions realitzades (de resultats interns i externs, qüestionaris, valoracions dels equips docents...), recollides també a les memòries anuals.

A la pàgina [web del centre](#) es fa difusió del projecte, així com també a través de la xarxa social [Instagram](#). En la [presentació que es realitza per a les portes obertes](#) i en els [dossiers en què descrivim el projecte educatiu d'ESO](#) fem difusió també d'aquesta innovació com una marca identitària de l'escola.

Arran de la implementació del treball per projectes, el centre ha entrat a participar a la Xarxa d'Instituts Innovadors, on compartim experiències relacionades amb la implementació d'aquest tipus de metodologia i n'avaluem el seu impacte. L'any passat no es va realitzar cap jornada de difusió de resultats tot i que es preveu que aquest curs sí que se'n pugui realitzar una. Tanmateix, l'ICE de l'UAB té tots els materials desenvolupats fruit de la reflexió conjunta dels membres de la Xarxa.

Aquest curs 22-23 el centre també ha participat a l'intercanvi d'experiències de la "MEX. A Mataró treballem l'expressió escrita a primària i a secundària", on s'ha presentat una [ponència en format taula rodona sobre el treball de l'expressió escrita a través del per projectes](#).

Aquesta pàgina web resulta també un espai de transferència de la proposta i una forma de comunicar a la comunitat educativa l'experiència.

Podeu trobar informació més detallada a l'[espai web del projecte](#).